
Kirkkonummen Yrittäjät ry - Kyrkslätts Företagare r.f.:n lausunto sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulain mukaisten kuljetusten keskittämisestä Espoon kulkukeskukseen

Tausta

Perusturvalautakunta 10.12.2020 § 134:
”Yhteistyösopimus kuljetuspalvelujen organisoimisesta Espoon kaupungin ja muiden Länsi-Uudenmaan kuntien välillä

Sopimus määrittelee kuntien välisen yhteistyön ja sen toteuttamisen Kulkukeskuksessa. Sopimuksella valtuutetaan Espoo hoitamaan muiden puolesta Kuljetuspalvelujen järjestämiseen tarvittavat kilpailutukset sekä allekirjoittamaan niihin liittyvät tarjouspyynnöt, päätökset, sopimukset ja muut mahdollisesti tarvittavat asiakirjat sekä kilpailutettuihin sopimuksiin liittyvän sopimuseurannan ja toimittajahallinnan. Espoo vastaa myös Kulkukeskuksen toiminnasta. Kulkukeskuksen on tarkoitus aloittaa toimintansa helmikuussa 2021. Kulkukeskuksen kustannukset jaetaan osallisille kunnille palvelun piiriin kuuluvien asiakkaiden määrän mukaisessa suhteessa.

Kuntien yhteistyöllä pyritään kunkin kunnan järjestämisvastuulla olevien Kuljetuspalvelujen saatavuuden ja turvallisuuden varmistamiseen. Lisäksi yhteistyöllä tavoitellaan yhdenmukaista palvelua Länsi-Uudenmaan alueella, kustannusten hallintaa, päästöjen vähentämistä, kuljetusten yhdistelyasteen kasvua sekä laadukasta asiakaspalvelua.

Kuljetusoperaattorien kustannukset ja kuljetusten kustannukset suorittaa Espoo ensin palveluntuottajille, ja laskuttaa sitten nämä kulut edelleen sopimuksen osallisilta kunnilta. Yhteistyösopimus selventää kuntien keskinäistä asemaa hankinnassa ja on toiminnan kehyssojimuksena tarpeellinen työväline yhteistoiminnassa.”

Yrittäjien kuuleminen

Asiaa on käsitelty perusturvalautakunnan 5.10.2017 § 40: lautakunta päätti ”järjestää yleisötilaisuuden 11.10.2017, jossa prosessia esitellään vammais- ja vanhusneuvostoille sekä kaikille asiasta kiinnostuneille”. Asiaa ei ole Kirkkonummen kunnan toimielinten pöytäkirjojen perusteella esitelty yrittäjille/yrittäjäyhteisöille, toisin sanoen **paikallisia yrittäjävaikutuksia ei ole arvioitu.**

Vaikkakin Kirkkonummen kunta on valtuuttanut Espoon kaupungin hoitamaan sopimuksen tekemiseen liittyvät järjestelyt, ei yrittäjien kuuleminen ole mukana näissä järjestelyissä (perusturvalautakunta 31.5.2018 § 42): ”Kirkkonummen kunta on valtuuttanut Espoon kaupungin hoitamaan henkilö- ja materiaalikuljetusten hallinta- ja välityspalvelun kilpailuttamisen sekä niihin liittyvien kuljetusten kilpailuttamisen, allekirjoittamaan tarjouspyynnöt, päätökset, sopimukset ja niihin liittyvät asiakirjat sekä hoitamaan sopimuseurannan puheena olevissa vammais-sosiaalihoitolain mukaisten matkojen järjestämisessä valtakirjalla. Hankinnan periaatteista päättää Espoon sosiaali- ja terveyslautakunta. Hankinnan toteuttamista on valmisteltu tätä varten perustetussa Espoon vetämässä ohjausryhmässä, jossa on osallistujakuntakohtainen edustus.

Asian valmistelussa on kuultu/ kuullaan vanhus-/vammaisneuvostoja sekä puheena olevien kuljetusten parissa toimivaa osallistujakuntien henkilöstöä.”

Kirkkonummen Yrittäjät ry:n arvio asiasta

Kirkkonummen perusturvalautakunta on käsitellyt Espoon sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulain kuljetusten kulkukeskuksen kilpailutuksen reunaehtoja kokouksessaan 1.11.2018. Yhteiskilpailutuksen jälkeen sopimus päätettiin solmia FCG Smart Transportation Oy:n kanssa, mutta kesäkuussa 2020 markkinaoikeus kumosi Espoon kaupungin hallinto- ja kehittämisjohtajan tekemän hankintapäätöksen. Markkinaoikeus kielsi samalla Espoota tekemästä hankintasopimusta päätöksen perusteella 750 000 euron sakon uhalla. Tästä huolimatta Espoon kaupunki on jatkanut kulkukeskuksen käyttöönottoa väliaikaisella sopimuksella FCG:n kanssa. Vaikka asian muodollinen laillisuus on selvitetty (perusturvalautakunta 10.12.2020 § 134, liite selvitys 3.12.2020), asian jatkaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja yhteistyösopimuksen tekeminen kyseisen yrityksen kanssa on erittäin kyseenalaista.

Kulkukeskuksen lopullinen tavoite on keskittää kaikki kuljetuspalvelut FCG:n alaisen keskuksen alle, ja erityisryhmien kuljetuksien keskittäminen on tällä tiellä vasta ensimmäinen askel. Nykyinen Espoon ja FCG:n välinen kilpailutus on monella tapaa ongelmallinen, eikä se palvele kirkkonummelaisia taksien asiakkaita tai yrittäjiä.

Espoon kulkukeskuksen kilpailutusmalli perustuu toimija- eikä ketjukohtaisuuteen, ja sen piiriin on valittu kaikkein halvimmat palveluntarjoajat. Taksiiudistuksen myötä kuljettajista on Helsingin kaupunkiseudulla valtava ylitarjonta, minkä myötä he ovat valmiita toimimaan alle markkinahinnan. Tällä hetkellä yksikään kirkkonummelainen invataksiyrittäjä ei ole mukana kuljetuskeskuksen piirissä, sillä palvelun tarjoaminen sen puitteissa ei olisi heille yksinkertaisesti kannattavaa.

Kulkukeskuksen kaikki taksit ovat jonossa hintajärjestyksessä riippumatta siitä, missä taksi sijaitsee. Tilanteessa, jossa yksikään taksiyrittäjä ei toimi Kirkkonummella, taksien saapuminen sen tilanteelle asiakkaalle voi viedä huomattavan pitkään. Tämän lisäksi kulkukeskuksen alaisuudessa toimivalle taksiyrittäjälle hyvitetään kyydeistä lyhimmän mahdollisen matkan mukaan, jolloin ajot Kirkkonummelle eivät välttämättä ole kannattavia. Lopputuloksena saattaakin olla tilanne, jossa taksin saaminen koko Länsi-Uudellamaalla Espoota lukuun ottamatta on mahdotonta.

Nykyisen kilpailutuksen puitteissa kulkukeskuksesta saatu kustannussäästö on myös epätodennäköinen, sillä asiakaskunnat sitoutuvat maksamaan 20 miljoonan välityskustannukset FCG:lle viiden vuoden aikana. Per vuosi tämä tarkoittaa 4 miljoonaa vuodessa, josta Kirkkonummen osuus on 11-12% eli noin 440 000-480 000 euroa. Mikäli Kirkkonummi kilpailuttaisi kuljetuspalvelunsa Vantaa-Kerava mallin mukaan olisi kustannus taksikuskien laskelman mukaan vain noin 100 000 euroa.

Onkin kyseenalaista, miksi kunta on lähdössä mukaan rakentamaan uutta kulkukeskusta, kun jo tällä hetkellä on olemassa useita toimijoita, jotka kilpailevat taksien välittämisestä keskenään. Olemassa olevat mallit tulisivat kunnalle halvemmaksi, palvelisivat paremmin asiakkaita ja ennen kaikkea pitäisivät kirkkonummelaiset taksiyrittäjät työn syrjässä kiinni.

Paikalliseen elinkeinoelämään liittyvät seikat

Hankinnat: Hankintojen pilkkominen tulisi toteuttaa siten, että myös paikallinen pienyritys pystyy osallistumaan kilpailutuksiin
 Työpaikat: Kuljetusten järjestäminen nykyisillä reunaehdoilla vähentää työpaikkojen määrää Kirkkonummella
 Liikevaihto: Nykyisillä reunaehdoilla toimien, sopimuksen myötä syntyvä liikevaihto on käytännössä tulonsiirto muiden kuntien taksiyrittäjille.
 Palvelutaso: Palvelun taso nykyisillä sopimusehdoilla arveluttaa vanhus- ja vammaisneuvostojen lausuntojen mukaisesti ikäihmisiä (perustuvalautakunta 10.12.2020 § 134, liitteet) - paikalliset taksiyrittäjät tuntevat jo asiakaskunnan sekä alueen, palvelun toteuttaminen on asiakkaan näkökulmasta turvallisempaa ja tehokkaampaa paikallisten taksiyrittäjien kanssa (nykyisillä ehdoilla taksin saapuminen voi kestää Kirkkonummelle /ei saavu ollenkaan).
 Mainehaitta: Kirkkonummen kunnalla on valitettavan huono maine yrittäjyyssystävällisyyden kannalta - tällainen toiminta Kirkkonummen kunnan kannalta (paikallisia yrittäjiä ei kuulla missään valmisteluvaiheessa) kasvattaa negatiivista mainetta.

Muuta huomioitavaa

Päätöksentekoa perustellaan säästöillä, mutta perustelut eivät ole vakuuttavia - asiaa tulisi tarkastella kokonaisuutena, jolla on merkittäviä vaikutuksia suoraan asiakkaiden lisäksi paikalliseen yrityskenttään.

Myös yritys, jonka kanssa Espoo tavoittelee sopimusta (FCG Smart Transportation Oy) on konkurssikypsä, IT-alan yritys, jolla toiminta on huomattavan tappiollista (v. 2018-2019 yhteensä n. -900 000 €). Tällaisen yrityksen kanssa on erittäin kyseenalaista ryhtyä neuvottelemaan laajasta yhteistyöstä; miksi markkinaoikeuden päätöksestä huolimatta Espoo haluaa näin voimakkaasti ajaa yhden yrityksen asiaa? **Jos yhteistyösopimusta ollaan valmistelemissa edelleen, tulisi asiassa tehdä laaja sidonnaisuusselvitys asian valmistelijoiden keskuudessa.**

FCG Smart Transportation Oy:n taloustiedot 2018-2019

Liikevaihto	Liikevoitto (-tappio)	Henkilöstö	Omavaraisuus	Liikevoitto-%
308 000 €	-902 000 €	10	13 %	-293 %
▲ +162 %	▼ -793 %	▲ +1	▼ -78 %	▼ -42 %

15.1.2021

Kirkkonummen Yrittäjät ry:n hallituksen puolesta

Janne Laitinen
puheenjohtaja